

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Alþingishúsið við Austurvöll
101 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík 24. janúar 2022

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um styrki til rekstraraðila veitingastaða sem hafa sætt takmörkunum á opnunartíma, 232 mál.

Hinn 21. janúar sl. barst Samtökum ferðaþjónustunnar – SAF og Samtök atvinnulífsins (samtökin) beiðni um umsögn um frumvarp til laga um styrki til rekstraraðila veitingastaða sem hafa sætt takmörkunum á opnunartíma, mál 232. Samtökin vilja byrja á því að fagna frumvarpinu enda eru styrkir sem þessir nauðsynlegir fyrir rekstrararaðila sem sæta skerðingu á sinni starfsemi vegna sóttvarnaaðgerða stjórnvalda sem hafa bein áhrif á þeirra rekstur. Samtökin vilja taka það fram að þörf er á framhaldi úrræða stjórnvalda fyrir ferðaþjónustufyrirtæki enda hafa aðstæður í faraldrinum nú töluverð áhrif á fyrirtækin, sérstaklega þau sem nú leggja áherslu á að halda ráðningarsambandi við starfsfólk yfir vetrarmánuðina. Mikilvægt er að brúa bilið fram til þess að ferðavilji glæðist í vor, en bókunarstaða inn á háönnina gefur fyrirheit um að ferðaþjónusta geti þá náð sér ágætlega á strik, sbr. spár greiningaraðila.

Samtökin benda sérstaklega á að nýleg fjárhagsgreining KPMG og Ferðamálastofu á stöðu ferðaþjónustufyrirtækja sýnir með skýrum hætti hversu mikilvæg stuðningsúrræði stjórnvalda hafa reynst frá upphafi faraldursins.

1. Frumvarpið kemur til móts við tjón af völdum sóttvarnaaðgerða stjórnvalda

Frumvarpið er liður í aðgerðum ríkisstjórnarinnar til að draga úr tjóni vegna heimsfaraldurs kórónuveiru og skapa öflugan viðspyrnu í kjölfar hans. Markmið frumvarpsins er að stuðla að því að rekstraraðilar sem hafa orðið fyrir verulegu tekjufalli sökum takmarkana á opnunartíma veitingastaða vegna heimsfaraldurs kórónuveiru geti viðhaldið nauðsynlegri lágmarksstarfsemi á meðan áhrifa takmarkana gætir, varðveitt viðskiptasambönd og tryggt viðbúnað þegar úr rætist.

Í greinargerð frumvarpsins kemur fram að það sé samið og lagt fram vegna þeirra sóttvarnaaðgerða sem gripið var til m.a. í nóvember á síðasta ári sem höfðu mikil áhrif á rekstur veitingaþjónustu. Í frumvarpinu er ríft upp hvers konar rússíbanareið það hefur verið að reka veitingastað síðan öllum takmörkunum var aflétt 25. júní á síðasta ári.

Stjórnvöld hafa lagt á samkomutakmarkanir og létt á þeim á víxl. Sóttvarnaaðgerðir stjórnvalda eru lagðar á með litlum sem engu fyrirvara. Það gerir það að verkum að

veitingastaðir hafa starfað við mikla óvissu og óheilbriggt rekstrarumhverfi. Fyrirtæki í veitingaþjónustu hafa orðið fyrir miklum neikvæðum áhrifum vegna sóttvarnaaðgerða stjórnvalda frá því að samkomutakmarkanir voru fyrst settar á árið 2020. Um langt tímabil uppsafnaðs tjóns vegna sóttvarnaaðgerða er að ræða sem frumvarpinu er ætlað að vera mótvægi gagnvart.

Þessi aðgerð væri óþörf ef sóttvarnaaðgerðir stjórnvalda væru ekki til staðar því þá gætu veitingastaðir starfað óáreittir. Frumvarpið gerir ráð fyrir því að eitt af skilyrðum þess að rekstraraðilar eigi rétt á styrk frá stjórnvöldum er að rekstraraðili hafi sætt takmörkun á opnunartíma í þeim almanaksmánuði sem umsókn varðar vegna opinberra sóttvarnarráðstafana. Því gerir frumvarpið ráð fyrir því að styrkirnir falli niður ef sóttvarnaaðgerðir sem hafa áhrif á opnunartíma falla niður. Samtökin benda á að mikilvægt er að aðgerðin bæti tjón sem þegar er orðið vegna fyrri sóttvarnaráðstafana stjórnvalda. Með því að takmarka styrki skv. frumvarpinu við að sóttvarnatakmarkanir séu til staðar á komandi mánuðum er því sjónarmiði varpað fyrir róða.

Samtökin benda á að m.a. vegna þessa hefði farið betur á að nýta aðra nálgun en aðferðafræði viðspyrnustyrkja til að koma til móts við tjón veitingastaða. Stuðningsaðgerðir stjórnvalda í faraldrinum hafa byggst á tveimur grundvallarsjónarmiðum, annars vegar stuðningi við fyrirtæki sem orðið hafa fyrir tekjufalli vegna faraldursins sjálfs og hins vegar mótvægisáðgerðir vegna tjóns af völdum takmarkandi sóttvarnaákvæðana stjórnvalda sem orðið hafa m.a. vegna beinna lokana, takmörkunar á opnunartíma og fjöldatakmarkana. Aðferðafræði viðspyrnustyrkja fellur vel að fyrri nálguninni en mun síður að hinni síðari. Samtökin leggja því áherslu á breytingar sem orðið geta til þess að færa skilyrði frumvarpsins í þá átt að markmiðum þess verði betur náð, þ.e. að sem flestir veitingaaðilar sem sættu takmörkunum vegna sóttvarnatakmarkana geti nýtt stuðningsúrræðið.

2. Rekstraraðilar í flokki IV gististaða með áfengisveitingum

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að rekstraraðilar þurfi að uppfylla öll skilyrði 4. gr. frumvarpsins til að eiga möguleika á að fá styrk. Fyrsta skilyrði frumvarpsins er að um sé að ræða veitingastað. Í 7. tölul. 3. gr. er skilgreining á hvað telst til veitingastaðar og er um að ræða veitingastaði í flokki II eða III skv. lögum um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald, nr. 85/2007.

Í greinargerð frumvarpsins er tekið fram að ástæða þessa sé sú að takmarkanir á opnunartíma veitingastaða á því tímabili sem frumvarpið tekur til hafa aðeins náð til veitingastaða þar sem heimilaðar eru áfengisveitingar. Samtökin benda á að mikilvægt er að gististaðir með rekstrarleyfi í flokki IV skv. 3. gr. laga um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald séu einnig settir undir skilgreininguna í 7. tölul. 3. gr. frumvarpsins.

Samtökin benda nefndinni á nýlega samþykkt lög, nr. 2/2022. Í 2. gr. þeirra laga er launagreiðendum með meginstarfsemi gististaða í flokki IV skv. 3. gr. eða veitingastaða í flokki II og III skv. 4. gr. laga nr. 85/2007 báðum veitt heimild til að fresta skilum á tveimur greiðslum virðisaukaskatts til stjórnvalda. Í umfjöllun nefndarinnar við afgreiðslu frumvarps er varð að þeim lögum kemur fram að undir flokk IV skv. 3. mgr. 3. gr. falli ýmsir gististaðir sem gera út á veitingarekstur sem þurftu að sæta takmörkunum. Margir veitingastaðir tengdir gististöðum hafi t.d. þurft að draga verulega úr umfangi eða hætta alfarið við viðburði sem miklu máli skipta fyrir reksturinn, svo sem jólahlaðborð, árshátíðir o.fl. Því ákvað nefndin að rýmka gildissvið ákvæðisins svo það tæki einnig til þeirra rekstraraðila. Samtökin telja að það sama eigi við um þetta frumvarp enda séu þessar aðgerðir stjórnvalda miðaðar að sama hópi rekstraraðila.

Áhrif faraldursins í rekstri gististaða með veitingaþjónustu voru gríðarlega mikil 2020 en á því ári lækkuðu tekjur um 51 ma.kr. (64%) milli ára. Árið 2021 má gera ráð fyrir að tekjur lækki um 44,5 ma.kr. borið saman við 2019 en veitingasala og þjónusta stendur undir um 32% af tekjum í rekstri hótela og gistiheimila með veitingaþjónustu.

Þessir gististaðir hafa þurft að fella niður viðburði eins og jólahlaðborð, villibráðahlaðborð og nú þorablót. Sérstaklega er um að ræða rekstraraðila af landsbyggðinni sem reka bæði gististað og veitingastað undir einu og sama leyfinu.

Samtökin leggja því til eftirfarandi breytingu á 7. tölul. 3. gr. frumvarpsins og að ákvæðið orðist svo:

7. Veitingastaður: Veitingarekstur hjá gististað í flokki IV í 3. mgr. 3. gr. og veitingastaðir í flokki II eða III skv. 4. gr. laga um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald, nr. 85/2007.

3. Tekjutapið tengt við vísitölu neysluverðs

Í 2. tölul. 4. gr. frumvarpsins er tiltekið að tekjur veitingastaða þurfi að vera 20% lægri í umsóknarmánuði og í sama almanaxsmánuði árið 2019. Hér er mikilvægt að hafa í huga að frá í janúar 2019 til desember 2021 hefur almennt verðlag hækkað um 11,5%, það þýðir að viðmiðunarfjárhæðin þarf að vera hærri sem því nemur til að halda verðgildi sínu frá janúar 2019 til desember 2021. Ef tekjur veitingastaðar í janúar 2019 voru 300 m.kr eru tekjur, leiðréttar fyrir verðbólgu, 335 m. kr. í desember 2021. Eðlilegt er að tekið sé tillit til þessa í samanburði tekna vegna skilyrðis um tekjufall.

Samtökin leggja því til að á eftir 1. másl. 2. tölul. 4. gr. frumvarpsins komi eftirfarandi másl.:

Við útreikning á tekjufalli veitingastaðar skal taka mið af verðhækkunum samkvæmt almennri vísitölu neysluverðs.

4. Lægri tekjufallsskilyrði bæta tap fleiri aðila vegna sóttvarnaaðgerða

Frumvarpið gerir ráð fyrir að tekjufallið í umsóknarmánuði verði a.m.k. 20% lægra en í sama almanaxsmánði árið 2019. Samtökin benda á að frumvarpið er ekki síst mikilvægt sem mótvægisáðgerð vegna áhrifa sóttvarnaáðgerða stjórnvalda á rekstraraðila veitingahúsa sem gætt hefur frá því samkomutakmarkanir voru teknar upp árið 2020. Til að koma til móts við það langvarandi tjón má telja skynsamlega nálgun að skilyrði fyrir þátttöku í úrræðinu séu nægilega rúm til að sem fæstir rekstraraðilar sem orðið hafa fyrir neikvæðum áhrifum sóttvarnaáðgerða falli utan girðingar.

Gögn Hagstofunnar sýna að neikvæð áhrif faraldursins og sóttvarnaáðgerða á tekjur og rekstur fyrirtækja í veitingasölu- og þjónustu hafa verið mikil. Rekstraraðilar í veitingageiranum hafa þurft að þola varanlegt tekjutap vegna faraldursins og sóttvarnaáðgerða stjórnvalda án þess að þeim hafi verið gert kleift að taka þátt í úrræðum sem bæta áttu slíkt tekjufall. Bein áhrif faraldursins og sóttvarnaáðgerða til tekjuminnkunar voru um 29 ma.kr. (29%) árið 2020 borið saman við 2019 og gert er ráð fyrir að tekjur verði lægri sem nemur 16 ma.kr. á þessu ári borið saman við 2019. Um 16% af veltu í veitingasölu- og þjónustu má rekja til nóvember og desember og er jólamánuðurinn einn af stærstu mánuðum ársins í rekstri veitingahúsa.

Eins og farið er yfir fyrr í umsögninni (sjá 1. kafla) benda samtökin á að rekstraraðilar veitingahúsa með vínveitingaleyfi hafa almennt sætt takmörkunum á fjölda og opnunartíma vegna sóttvarna sem höfðu neikvæð áhrif á reksturinn og að áhrifanna hefur gætt um langan tíma. Mikilvægi frumvarpsins liggur ekki síst í því að koma til móts við tjón af þessum völdum og því telja samtökin skynsamlegt að skilyrði fyrir þátttöku rekstraraðila í úrræðinu séu höfð heldur víðari en þrengri til að sem flestir sem urðu fyrir áhrifunum geti nýtt þau.

Samtökin telja að m.a. mætti koma til móts við þetta sjónarmið með því að lækka tekjufallsviðmið frumvarpsins í 2. tölul. 4. gr. og a. og b. lið 5. gr, frumvarpsins, t.d. þannig að **í stað tölunnar 20% í 2. tölul. 4. gr. og a. og b.lið 5. gr. komi 10% og í stað tölunnar 60% komi 40%.**

Samtökin telja að um mjög gott og þarft frumvarp sé að ræða og áskilja sér rétt að koma með frekari ábendingar á síðari stigum.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Halldór Benjamín Þorbergsson

f.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

Jóhannes Þór Skúlason